

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 14 februari Referentie : Telefoon : (088) 496 04 21
2025 25/ICEA/02960 n
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp **Reactie Prof. Dr Willem Buijink, emeritus, Universiteit van Tilburg, Prof. Dr Gerard Mertens, Open Universiteit- Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk**

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">1. toekomstbestendig zijn;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings- en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten?2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	universitair opleider
Antwoorden	<p>Vraag 1: Voor de universitaire accountant opleidingen zijn CEA eindtermen, en dus ook de CEA zelf, overbodig. De vakkenlijst in de Audit Richtlijn (meest recente versie januari 2023) is helder. Deze lijst is er voor de toekomstige wettelijke auditors, maar is ook bruikbaar voor de universitaire opleiding van de accountant algemeen. (Overigens: het consultatiedocument zwijgt hierover, maar er bestaat geen EU Richtlijn met betrekking tot het accountant beroep breed.) Daarnaast zijn er de reguliere NVAO accountant opleidingen visitaties, die aan opleidingen ook steeds aandacht vragen voor de beroepspraktijk.</p> <p>Het is merkwaardig dat het consultatiedocument de NVAO niet noemt. Temeer omdat er een convenant</p>

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

NVAO/CEA bestaat. (Overigens: het is moeilijk te begrijpen dat de NVAO dat convenant met de CEA afsprak.)
Wat dus (ook) ontbreekt in het consultatiedocument is een reflectie op de noodzaak en gebleken effectiviteit van een CEA.

Vraag 2: Een universitaire opleiding verschilt van een hogeschoolopleiding: zie de relevante WHW bepalingen. Het is merkwaardig dat de CEA hier in het consultatiedocument niets over zegt. Een belangrijke, en onverstandig zelf gecreëerde, belemmering is zeker dat de universitaire en de hogeschool accountantopleiding niet apart worden gezien door de CEA.

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen);aansluiten op de diverse werkpraktijk;opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek?Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek?Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	universitair opleider
Antwoorden	<p>Vraag 1, 2 en 3: a) van de CEA wordt in de WAB alleen een rol verwacht m.b.t. de opleiding van de wettelijke auditor (assurance); b) van de CEA wordt geen rol verwacht m.b.t. de opleiding van de accountant in bredere zin.</p> <p>Vraag 3: het antwoord op Onderdeel 1 hierboven legt uit dat de vakkenlijst in de Audit Richtlijn volstaat: thema's kiezen, als nodig, is aan de universiteit en hogeschool, niet aan de CEA.</p>

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	<p>A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze:</p> <ol style="list-style-type: none">3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. het leereffect voor studenten optimaal is;2. dubbelingen voorkomen worden;3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt;4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk?2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld?3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	universitair opleider
Antwoorden	<p>Vragen 1, 2 en 3: De vormgeving van de universitaire opleiding is de taak van de universiteit, met de NVAO als toezichthouder. Een CEA is hierbij niet nodig. Hetzelfde geldt voor de hogeschoolopleiding.</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

Doelstellingen

A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze:

4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.

B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:

3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt.

C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat:

1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;
2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.

Uitgangspunt

In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)?2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij?3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	universitair opleider
Antwoord	<p>(Focus op de universitaire opleiding) Het probleem hier is dat het consultatiedocument geen aandacht besteedt aan het wezen van een universitaire opleiding. Dat is (zie ook de WHW), studenten leren het wetenschappelijke accounting (breed, inclusief assurance) onderzoek, in de wetenschappelijk accounting literatuur, te 'hanteren', en in het latere beroepsleven te 'gebruiken'.</p> <p>Opnieuw, als het over de wettelijke auditor opleiding gaat, zijn de Audit Richtlijn vakken bekend.</p> <p>De universiteit kent de wetenschappelijke literatuur m.b.t deze vakken. Dat zal gebruikt worden om een programma in EC's vast te stellen: ook rekening houden met de andere</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

uitstroommogelijkheden van de accountant studenten.
Zo gebeurt het ook in naastliggende universitaire opleidingen als Financiering, Economie, Econometrie en Besliskunde.
Opnieuw: de NVAO houdt met visitaties op dit alles toezicht.

Daarmee zijn de 'normering' vragen hieronder overbodig.

Daarnaast: het consultatiedocument gaat voorbij aan het volgende. In de VS woedt nu een discussie over de '150 hours' (College: Universiteit) verplichting m.b.t. de accountantsopleiding daar. Overwogen wordt een terugkeer naar de vroegere '120 hours' verplichting. In EU 'termen': van 300 EC, 5 jaar, naar 240 EC, 4 jaar. Hierover is niets terug te vinden in het consultatiedocument.

Mogelijkheden

Uw overwegingen:

Studielast theoretische opleiding:

- Geen normering voor de studielast,
- Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.

Studieduur en -last praktijkopleiding:

- Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden;

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

- Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding;
- Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.

Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding:

CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau.

CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: <ol style="list-style-type: none">1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren?2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	universitair opleider
Antwoord	<p>Waarschijnlijk wordt met de post-initiële fase de Post Master RA bedoeld.</p> <p>Daarover: om van universitair niveau (conform de Audit Richtlijn) te zijn moeten de Post Master RA (want gedoceerd aan een universiteit), anders dan nu meestal het geval is (Groningen en Maastricht zijn de uitzonderingen), onder NVAO toezicht komen. Dat kan</p>

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

door die Post Masters om te vormen tot Executive MSc. Het is vreemd dat het consultatiedocument hier niets over zegt.

Over een bredere instroom: dat kan gebruikmakend van de Bachelor / Master opzet makkelijk verwezenlijkt worden door de universiteiten. Het is belangrijk te beseffen dat precies het bestaan en de bemoeienis van de CEA met de universitaire accountant opleiding tot nu toe een bredere instroom verhinderde.

Een laatste opmerking: het consultatiedocument besteedt geen aandacht aan de 3 jarige Praktijkopleiding. Die wordt georganiseerd door de NBA. Dat wringt met de Audit Richtlijn. Ook het praktijkopleiding examen moet van universitair (of equivalent) niveau zijn. Maar NVAO, noch de CEA, houden daar nu toezicht op.

Over alle antwoorden: voor achtergrond: zie: Buijink, W., G. Mertens, G. (2024). 'Wetenschap' ontbreekt vrijwel in het universitaire accounting curriculum: oorzaken, gevolgen, en hoe het beter kan, in: R.Orij, ed., *In meerdere opzichten een 'True and Fair View'*, Nyenrode Business University, pp 21-30